

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.iер.ro). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.iер.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA A.M.M. ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 2151/10)

Hotărâre

Strasbourg

14 februarie 2012

Definitivă

14/05/2012

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute de art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza A.M.M. împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Mihai Poalelungi, Kristina Pardalos, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 24 ianuarie 2012,
Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 2151/10 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul A.M.M. („reclamantul”), a sesizat Curtea la 7 februarie 2002 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”). Formularul de cerere și documentele relevante trimise la această dată de reprezentanta reclamantului fuseseră depuse inițial la dosarul altei cereri înaintate de reprezentanta reclamantului în nume propriu.

Președintele camerei a decis din oficiu să nu fie divulgată identitatea reclamantului (art. 47 § 3 din regulament).

2. Reclamantul, minor cu vârsta de zece ani în prezent, a fost, la momentul introducerii cererii, reprezentat de mama sa. Având în vedere că aceasta din urmă a fost plasată în grija

serviciilor de asistență socială deoarece suferea de un handicap grav, reclamantul este reprezentat în prezent de bunică sa maternă, care a prezentat observații în numele său. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul pretinde, în special, că acțiunea sa de stabilire a paternității nu a îndeplinit cerința unui termen rezonabil, că dreptul său la respectarea vieții sale private și de familie a fost încălcat ca urmare a duratei excesive și a inechității procedurii în cauză și că nu a beneficiat de un recurs efectiv în cadrul acestei proceduri.

4. La 11 martie 2010, președintele celei de-a treia secții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu art. 29 § 1 din convenție, acesta a decis, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

5. În urma abținerii domnului Corneliu Bîrsan, judecător ales să reprezinte România (art. 28 din regulament), președintele camerei l-a desemnat pe domnul Mihai Poalelungi în calitate de judecător *ad-hoc* (art. 26 § 4 din convenție și art. 29 § 1 din regulament).

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

6. Reclamantul s-a născut la 5 aprilie 2001 și locuiește în Pantelimon. În certificatul de naștere, acesta a fost înregistrat ca având tată necunoscut.

7. La 20 iunie 2001, mama acestuia l-a chemat pe Z. în judecată în vederea obținerii unei pensii alimentare în beneficiul reclamantului. Prin hotărârea rămasă definitivă la 7 august 2001, judecătoria de sector din București a respins pretențiile reclamantilor, având în vedere faptul că certificatul de naștere al reclamantului nu îl menționa pe Z. ca fiind tatăl său.

8. La 25 septembrie 2001, mama reclamantului l-a chemat pe Z. în judecată printr-o acțiune în stabilirea paternității. Aceasta susținea că copilul fusese conceput în urma unei relații pe care o avusese cu Z. în 1997. Ea își susținea acțiunea printr-o declarație manuscrisă din data de 7 august 2001, semnată de Z., prin care acesta recunoștea că este tatăl reclamantului și promitea să îi plătească pensie alimentară.

9. În cererea sa, mama reclamantului susținea că Z. nu își ținuse promisiunea de a plăti o pensie alimentară și solicita interogarea acestuia. În plus, aceasta propunea ascultarea unor martori și efectuarea unui test de paternitate.

10. Prin încheierea din 2 aprilie 2002, judecătoria de sector din București a dispus efectuarea unui test de paternitate și le-a solicitat părților să se prezinte la Institutul de Medicină Legală la 8 aprilie 2002.

11. Doar reclamantul și mama acestuia s-au prezentat la Institutul de Medicină Legală la data stabilită, Z. neprezentându-se, astfel cum reiese din atestarea eliberată de institut. Taxa de expertiză pe care ar fi trebuit să o plătească aceștia dacă ar fi fost efectuat testul s-ar fi ridicat la 7 317 000 lei vechi românești (ROL).

12. Prin hotărârea din 30 aprilie 2002, judecătoria a luat act de faptul că mama reclamantului renunță la ascultarea martorilor care nu s-au prezentat și la expertiza medico-legală. Judecătoria a respins acțiunea ca fiind nefondată, considerând că acea copie a declarației manuscrise a lui Z., al cărei original nu a fost prezentat, nu era susținută de nicio altă probă.

13. Mama reclamantului a formulat apel împotriva acestei hotărâri. Tribunalul București a respins acest apel prin decizia din 24 octombrie 2002, menținând totodată raționamentul judecătoriei.

14. Deși citate să se înfățișeze, partea pârâtă și autoritatea tutelară a primăriei nu s-au prezentat niciodată în fața Tribunalului.

15. Mama reclamantului a formulat recurs împotriva acestei decizii a Tribunalului București.

16. Prin hotărârea din 29 ianuarie 2003, Curtea de Apel București a admis recursul mamei reclamantului, a casat decizia Tribunalului și a retrimis cauza în fața acestei instanțe pentru a se pronunța cu privire la temeinicia acțiunii. Curtea de Apel a constatat că Tribunalul a respins acțiunea pe motiv că partea reclamantă nu prezentase originalul declarației lui Z., fără să-i fi solicitat însă niciodată acestei părți să prezinte originalul în cauză. Prin urmare, Curtea de Apel a constatat că Tribunalul nu și-a exercitat rolul activ astfel încât să stabilească faptele și să aplice în mod corespunzător legea, cu atât mai mult cu cât partea reclamantă nu era reprezentată și nici asistată de un avocat.

17. Cauza a fost repusă pe rolul Tribunalului București la 20 martie 2003.

18. La 14 aprilie 2003, Tribunalul București a admis cererea mamei reclamantului și a dispus convocarea pentru interogatoriu a părții pârâte și convocarea a trei martori, printre care și bunica maternă a reclamantului.

19. La 22 mai 2003, Tribunalul a constatat că prezența unui reprezentant al Ministerului Public este indispensabilă în speță și, în consecință, a amânat cauza pentru o dată ulterioară.

20. La 5 și 19 iunie 2003, Tribunalul a constatat absența a doi dintre martorii convocați și a dispus convocarea acestora cu mandate de aducere. Executarea acestor mandate nu a fost posibilă deoarece aceștia nu au fost găsiți la adresa indicată de reclamantă. Autoritățile nu au luat nicio altă măsură pentru a contacta martorii în cauză.

21. La 18 septembrie 2003, Tribunalul a ordonat efectuarea unei expertize medico-legale și a dispus ca Z. să se prezinte la Institutul de Medicină Legală din București, care trebuia să comunice raportul său de expertiză pentru ședința din 30 octombrie 2003. Tribunalul a citat partea pârâtă și Autoritatea Tutelară a Consiliului Local al Sectorului 2 București să se înfățișeze la această din urmă dată.

22. Z. nu s-a prezentat la Institutul de Medicină Legală și nici la ședințele din fața Tribunalului București. Nici autoritatea tutelară și nici procurorul nu au fost prezenți la ședința din 30 octombrie 2003. La această ședință, reclamanta a declarat că „nu mai dorește” efectuarea unei expertize în scopul stabilirii filiației reclamantului și că nu mai solicită administrarea altor probe.

23. Prin decizia din 30 octombrie 2003, Tribunalul București a respins pretențiile părții reclamante, pe care le-a considerat nefondate. Tribunalul a precizat că declarația manuscrisă a lui Z., chiar dacă ar fi fost prezentat originalul acesteia, nu putea face dovada filiației reclamantului, deoarece aceasta nu era susținută de niciun alt mijloc de probă, excluzând declarația bunicii materne a reclamantului, pe care Tribunalul o considera „subiectivă”. Conform acestui martor, mama reclamantului întreținuse relații cu Z. în 1997 timp de câteva luni și ulterior începând din anul 2000 până în momentul în care l-a anunțat că era însărcinată. Bunica maternă a declarat, de asemenea, că Z. participase la ceremonia de botez a reclamantului și că acesta contribuise cu sume modeste la procurarea celor necesare copilului.

24. Partea reclamantă a formulat recurs împotriva deciziei din 30 octombrie 2003. Deși au fost citate să se înfățișeze, nici partea pârâtă, Z., nici autoritatea tutelară nu s-au prezentat la ședințele din fața curții de apel.

25. În conformitate cu două rapoarte medicale din data de 4 și 7 aprilie 2004, prezentate Tribunalului și care priveau starea de sănătate a reclamantului, copilul prezenta sechele de rahitism, anemie și întârziere în dezvoltarea neuropsihică. Copilul nu vorbea și avea reacții de teamă nejustificate de context. De asemenea, rapoartele indicau faptul că, după

ce a beneficiat de îngrijiri la Centrul Medical pentru Copii, evoluția copilului era încurajatoare, se integrase mai bine în mediul său și limbajul i se dezvoltase.

26. Prin hotărârea din 11 octombrie 2004, Curtea de Apel București a declarat inadmisibil recursul părții reclamante, constatând nulitatea acestuia pentru lipsa motivării. Curtea de apel a constatat că decizia din 30 octombrie 2003 fusese comunicată la o altă adresă decât cea indicată de partea reclamantă. Cu toate acestea, curtea de apel a luat act de faptul că aceasta din urmă solicitase o copie a deciziei la 20 ianuarie 2004. Curtea de apel a observat, de asemenea, că partea reclamantă „a recunoscut că luase cunoștință de această decizie” chiar la 20 ianuarie 2004.

27. Astfel cum reiese dintr-un raport din data de 14 ianuarie 2010 al Primăriei Pantelimon, la o dată neprecizată, mama reclamantului a fost luată în grija serviciilor de asistență socială, fiind o persoană care suferea de un handicap grav, iar starea acesteia era examinată periodic de o comisie medicală. Ultimul certificat care confirma recomandarea de plasare în grijă, la care face referire raportul din 14 ianuarie 2010, data din 3 februarie 2009.

II. Dreptul și practica interne relevante

A. Dreptul și practica relevante cu privire la filiația față de tată și acțiunea în stabilirea paternității

28. Art. 56 C. fam. prevede că filiația față de tatăl unui copil născut în afara căsătoriei poate fi stabilită printr-o declarație de recunoaștere din partea tatălui sau prin hotărâre judecătorească. Declarația de recunoaștere se poate face la serviciul de stare civilă, prin înscris autentic sau prin testament. Aceasta nu se poate revoca.¹

29. În temeiul art. 59 C. fam., acțiunea în stabilirea paternității unui copil născut în afara căsătoriei aparține copilului și poate fi introdusă în numele său de către mamă sau de reprezentantul legal al acestuia.

30. Dispozițiile relevante din Codul familiei referitoare la atribuțiile generale ale autorității tutelare în ceea ce privește copiii sunt descrise în cauza *Amanalachioai împotriva României*, nr. 4023/04, pct. 54-56, 26 mai 2009 (a se vedea, în special, art. 108 C. fam.).

31. Rolul autorității tutelare în raport cu acțiunea în stabilirea paternității a fost precizat în practica judiciară, astfel cum este descrisă mai sus.

32. Prin Hotărârea nr. 1280/1957 din 6 septembrie 1957, Tribunalul Suprem a considerat că mama nu putea renunța în mod valid la o acțiune în stabilirea paternității copilului său minor fără acordul autorității tutelare.

33. Prin Hotărârea nr. 1077/1989 din 4 mai 1989, publicată în revista *Dreptul* nr. 4/1990, p. 71, Tribunalul Suprem a hotărât că mama care a inițiat, în numele copilului său, o acțiune în stabilirea paternității, nu poate renunța la aceasta, deoarece ar aduce atingere intereselor copilului.

34. Prin Decizia nr. 74/1990 din 17 ianuarie 1990, publicată în revista *Dreptul* nr. 9-12/1991, p. 241, Tribunalul Suprem a considerat că mama care a inițiat, în numele copilului său, o acțiune în stabilirea paternității, nu poate renunța la aceasta nici măcar cu acordul autorității tutelare, deoarece acest lucru ar fi contrar interesului copilului de a i se stabili starea civilă. Or, în această privință, mama nu are un drept de renunțare.

35. În același sens, Curtea de Apel Brașov a refuzat, prin hotărârea nr. 1624R/2001 din 11 decembrie 2001, să ia act de declarația unei mame care dorea să renunțe la acțiunea în stabilirea paternității copilului său. Aceasta a considerat inadmisibilă declarația în cauză, făcută în fața sa, pe motiv că între părți avusese loc o tranzacție în schimbul unei sume de

¹ Prevederile privind filiația din nou Cod civil se regăsesc la art. 408 și urm.

bani. Într-adevăr art. 59 C. fam. prevede că acțiunea în stabilirea paternității aparține copilului și este exclusiv personală. Prin urmare, mama nu poate renunța la aceasta, chiar și cu acordul autorității tutelare, și nu poate încheia o tranzacție în această privință.

B. Practica relevantă privind probele în cauzele care vizează stabilirea paternității

36. Prin hotărârea nr. 1059/1990, publicată în revista *Dreptul* nr. 7-8/1991, p. 123, Tribunalul Suprem a hotărât că respingerea unei acțiuni în stabilirea paternității ca fiind nefondată din cauza neprezentării martorilor propuși de reclamantă, mama copilului, nu are temei legal. Judecătoria ar fi trebuit să citeze martorii cu mandat de aducere și abia ulterior să se pronunțe în cauză.

37. Prin hotărârea nr. 2370/1993 din 22 ianuarie 1993, publicată în Culegerea (SET) nr. 3/1994 a Curții Supreme de Justiție, Curtea Supremă a considerat că acțiunea în stabilirea paternității poate fi dovedită și cu martori care sunt rude cu părțile. În același sens, Curtea de Apel Craiova a precizat în hotărârea nr. 3619/1998 că, spre deosebire de acțiunile de drept comun, fiind vorba despre o acțiune care privește starea persoanei, pot fi audiați martori care sunt rude apropiate ale părților.

38. În hotărârea nr. 1421/2002 din 28 mai 2002, publicată în SET nr. 2/2002, Curtea de Apel Timișoara a examinat refuzul nemotivat și nejustificat al părții pârâte, care contesta că este tatăl copilului, de a se prezenta la Institutul de Medicină Legală în vederea prelevării de probe pentru efectuarea unui test ADN. Aceasta a considerat că un astfel de refuz, susținut eventual și de alte probe, poate fi interpretat ca fiind o confirmare a faptului că acesta este tatăl copilului.

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 8 din convenție

39. Reclamantul pretinde în special că i s-a încălcat dreptul la viața privată și de familie.

Invocând art. 6 și art. 8 din convenție, acesta se plânge că acțiunea în stabilirea paternității nu a fost examinată eficient și într-un termen rezonabil de către instanțele naționale. Acesta susține că autoritatea tutelară nu s-a prezentat niciodată în fața instanței și a arătat un dezinteres total față de dificultățile cu care s-a confruntat. În plus, instanțele nu au convocat niciodată partea pârâtă cu mandat de aducere și reclamantul nu a beneficiat de nicio măsură de asistență în cursul procedurii. În cele din urmă, reclamantul susține că starea accentuată de sărăcie nu i-a permis să își apere drepturile în mod eficient.

40. Având în vedere că îi revine sarcina de încadrare juridică a faptelor cauzei, Curtea consideră că este adecvat să examineze obiecțiile invocate de reclamant din perspectiva art. 8 din convenție, care impune, de asemenea, ca procesul decizional privind viața privată sau de familie să fie echitabil și să respecte în mod corespunzător interesele protejate de această dispoziție (*Saleck Bardi împotriva Spaniei*, nr. 66167/09, pct. 31, 24 mai 2011).

Art. 8 din convenție este formulat după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru

securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertățile altora.

A. Cu privire la admisibilitate

41. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac interne. Acesta observă că partea reclamantă, și anume mama reclamantului minor, nu a respectat una din condițiile necesare pentru ca recursul acesteia să poată fi examinat de Curtea de Apel, și anume condiția de motivare a recursului.

42. Conform Guvernului, nulitatea recursului, reprezentând sancționarea părții care nu a îndeplinit cerințele impuse de normele de procedură în ceea ce privește introducerea acestui recurs, nu poate fi asimilată unei renunțări la judecată. Renunțarea la judecată este reglementată de art. 246 C. proc. civ. și reprezintă un act procesual de dispoziție al părților. În al doilea caz, instanța nu poate da curs dorinței mamei de a renunța la o acțiune în stabilirea paternității, pe care a intentat-o în numele copilului său, având în vedere că aceasta îi aparține copilului. În primul caz, o hotărâre pronunțată fără să se țină seama de faptul că recursul nu a respectat condițiile impuse de art. 306 C. proc. Civ. nu este legală.

Conform Guvernului, doar în cazul renunțării la judecată instanțele sunt obligate să nu ia act de o astfel de declarație, în temeiul principiului respectării interesului superior al copilului.

43. Reclamantul nu a formulat observații ca răspuns la excepția ridicată de Guvern.

44. Curtea consideră că argumentele în sprijinul excepției ridicate de Guvern ridică probleme juridice strâns legate de fondul plângerii, pe care aceasta nu le poate disocia de examinarea respectivei plângeri. De asemenea, Curtea consideră că este necesară examinarea argumentelor ținând seama de prevederea normativă din convenție invocată de reclamant (*mutatis mutandis*, *Rupa împotriva României (nr. 1)*, nr. 58478/00, pct. 90, 16 decembrie 2008).

45. Curtea constată că cererea nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 a) din convenție. De altfel, Curtea subliniază că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

46. Reclamantul susține că, spre deosebire de prezenta speță, în alte acțiuni în stabilirea paternității, alte instanțe au dat câștig de cauză reclamantilor, în cazul în care presupusul tată a refuzat să se prezinte pentru efectuarea de examene medico-legale în vederea stabilirii dacă acesta putea fi tatăl biologic al copilului.

47. Guvernul nu contestă faptul că art. 8 este aplicabil în speță. Acesta susține că reclamantul este un copil născut în afara căsătoriei, care dorește stabilirea identității părintelui său pe cale judiciară și că acțiunea sa în stabilirea paternității vizează să determine raporturile sale juridice cu Z. Făcând referire la cauza *Mikulic împotriva Croației* (nr. 53176/99, CEDO 2002-I), Guvernul admite că există o legătură directă între stabilirea filiației și viața privată a reclamantului.

48. Totuși, Guvernul remarcă faptul că prezenta cauză este diferită de cauza *Mikulic*, citată anterior.

49. În primul rând, acesta precizează că, în legislația românească, nu există nicio restricție în ceea ce privește mijloacele de probă admisibile în cadrul acțiunilor în stabilirea paternității. Prin urmare, pot fi prezentate toate probele reglementate de lege pentru stabilirea

anumitor stări de fapt. Astfel de probe constau în ascultarea martorilor, proba cu înscrisuri, mărturia pârâtului, prezumțiile și probele științifice. Stabilirea existenței unor relații intime între mamă și pretinsul tată în perioada legală de concepție, precum și stabilirea faptului că copilul s-a născut în urma acestor relații, pot fi dovedite prin orice mijloc, nefiind absolut necesară administrarea unor probe științifice.

În speță, Guvernul contestă comportamentul părții reclamante care nu a avut grijă să precizeze suficient de clar adresele martorilor propuși pentru interogare. În plus, aceasta a renunțat la administrarea expertizei medico-legale, ceea ce echivalează cu o lipsă de diligență din partea acesteia. În consecință, ar fi excesiv să se impună instanțelor naționale să se substituie părților în administrarea probelor.

50. În cele din urmă, Guvernul subliniază că faptul că declarația manuscrisă a presupusului tată nu a fost luată în considerare în speță, din cauza faptului că nu a fost susținută de o altă probă, este în acord cu practica instanțelor naționale.

2. Motivarea Curții

a) Principii aplicabile

51. Curtea amintește că procedurile legate de paternitate intră sub incidența art. 8 (*Mikulić*, citată anterior, pct. 51). În opinia sa, deși nu a fost stabilită nicio legătură de familie între reclamant și pretinsul tată al acestuia, articolul 8 protejează nu numai viața sa „de familie”, dar și viața „privată”, care include aspecte legate de identitatea fizică și socială a unei persoane. Respectarea vieții private impune ca fiecare om să aibă posibilitatea de a stabili detaliile identității sale de ființă umană și dreptul unei persoane la astfel de informații este esențial, având în vedere influența acestora asupra formării personalității (*Gaskin împotriva Regatului Unit*, 7 iulie 1989, pct. 39, Seria A, nr. 160).

52. În plus, Curtea amintește că articolul 8 are drept obiectiv esențial apărarea individului împotriva ingerințelor arbitrare din partea autorităților publice. La acest angajament negativ se pot adăuga obligații pozitive inerente respectării efective a vieții private sau de familie. Acestea pot implica adoptarea unor măsuri care vizează respectarea vieții private chiar și în sfera relațiilor dintre indivizi (*Mikulić*, citată anterior, pct. 57).

53. Granița dintre obligațiile pozitive și cele negative ale statului, în temeiul acestei dispoziții, nu se pretează totuși la o definiție precisă. Cu toate acestea, principiile aplicabile sunt comparabile. În aceste două privințe, trebuie să se aibă în vedere păstrarea echilibrului just dintre interesele concurente ale individului și ale societății în ansamblul său, statul beneficiind în această privință de o anumită marjă de apreciere [*Mizzi împotriva Maltei*, nr. 26111/02, pct. 105-107, CEDO 2006-I (extrase)].

54. Curtea amintește că nu are sarcina de a se substitui autorităților naționale competente pentru a soluționa litigiile în materie de paternitate la nivel național, ci de a examina din perspectiva convenției deciziile pe care aceste autorități le-au pronunțat în exercitarea puterii lor discreționare (*Mikulić*, citată anterior, pct. 59).

b) Aplicarea acestor principii în speță

55. În speță, reclamantul este un copil născut în afara căsătoriei care dorește, pe cale judiciară, să stabilească identitatea părintelui său. Acțiunea acestuia în stabilirea paternității vizează să determine raporturile sale juridice cu Z. În consecință, există o relație directă între acțiunea sa în stabilirea paternității și viața sa privată.

Curtea va aprecia dacă statul pârât, în examinarea acțiunii reclamantului în stabilirea paternității, a acționat prin nerespectarea obligației sale pozitive care decurge din art. 8 din convenție.

56. Curtea constată că, în temeiul legislației naționale, autoritatea tutelară era desemnată să se asigure că interesele minorilor și ale incapacabililor sunt respectate, inclusiv în procedurile judiciare care îi privesc pe aceștia.

Totuși, aceasta observă că autoritatea tutelară nu a participat la procedură, în ciuda obligației care îi revenea de a se prezenta la proces, în vreme ce nici reclamantul, nici mama acestuia nu au fost reprezentați de un avocat pe tot parcursul acestei proceduri. Tocmai aceste vicii de procedură au determinat Curtea de Apel București să admită, prin hotărârea din 29 ianuarie 2003, un prim recurs formulat de mama reclamantului. Or, la reluarea judecării în apel, aceste vicii s-au perpetuat. Cu ocazia celor cinci ședințe în fața Tribunalului București, după reluarea judecării în apel, autoritatea tutelară nu s-a prezentat niciodată, așa cum, de altfel, se întâmplase și în primul ciclu procedural. În fața acestei permanente nerespectări a obligațiilor, instanța nu a utilizat niciun mijloc procedural de constrângere pentru a o determina să se înfățișeze. În plus, absența acesteia nu a avut drept consecință nicio altă măsură de protejare a intereselor copilului în cadrul procedurii, precum, de exemplu, desemnarea din oficiu a unui avocat sau participarea la dezbateri a unui reprezentant al Ministerului Public, considerată totuși necesară de către aceeași instanță, la ședința din 22 mai 2003.

Rezultă că, în ciuda prevederilor legale care includ garanții pentru protecția procedurală a intereselor copilului în cadrul unei acțiuni în stabilirea paternității, precum și în ciuda constatărilor privind neîndeplinirea obligațiilor din primul ciclu procedural, pe care le conținea hotărârea Curții de Apel București din 29 ianuarie 2003, la reluarea procedurii, instanțele nu au acționat în consecință. În plus, după nepunerea în executare a mandatului de aducere a doi dintre martorii propuși de reclamant, autoritățile nu au luat nicio altă măsură pentru a contacta martorii în cauză.

57. Guvernul susține că mama reclamantului s-ar fi dezinteresat de acțiunea intentată în numele copilului său, prin nemotivarea recursului său. Totuși, Curtea constată că, în conformitate cu o practică judiciară îndelungată, se pare că cea mai înaltă instanță din țară a confirmat principiul conform căruia mama copilului a cărui paternitate trebuie stabilită nu poate să renunțe la această acțiune. Or, această imposibilitate legală ar fi fost cu ușurință eludată în cazul în care, astfel cum susține Guvernul, s-ar fi acceptat ca mama să poată pur și simplu să se dezintereseze de procedură, riscând o sancțiune automată constând în nulitatea recursului său, în absența motivării, în loc să facă o declarație explicită de renunțare.

58. Ținând seama de interesul superior al copilului și având în vedere reglementarea în materie în ceea ce privește participarea imperativă a autorității tutelare sau a unui reprezentant al Ministerului Public la procedura de stabilire a paternității, autoritățile aveau obligația de a acționa în favoarea interesului superior al copilului a cărui paternitate trebuia stabilită, pentru prevenirea nerespectării obligațiilor de către mamă (a se vedea supra, pct. 20 și 26) și pentru a evita ca acesta să rămână fără protecție.

59. De asemenea, Curtea observă că, la o dată neprecizată, mama reclamantului a beneficiat de asistență socială, suferind de un handicap grav. Neputând stabili dacă, la momentul faptelor, aceasta era sau nu în măsură să apere pe deplin interesele copilului său, Curtea amintește totuși că a hotărât deja, atunci când a examinat epuizarea căilor de atac interne, că este necesar să se țină seama de vulnerabilitatea anumitor persoane, în special de incapacitatea acestora, în anumite cazuri, de a se plânge în mod coerent sau de a se plânge pur și simplu (a se vedea *V.D. împotriva României*, nr. 7078/02, pct. 87, 16 februarie 2010).

60. Prin urmare, trebuie respinsă excepția ridicată de Guvern.

61. De asemenea, Curtea remarcă faptul că dreptul intern nu prevede nicio măsură care să permită obligarea părții pârâte să se supună ordinelor instanțelor și să accepte să efectueze teste de paternitate, ceea ce poate să corespundă necesității de a proteja terții, excluzând posibilitatea de a-i constrânge pe aceștia să se supună oricărui tip de examen medical, în special teste ADN (*Pascaud împotriva Franței*, nr. 19535/08, pct. 62, 16 iunie 2011).

62. Conform Guvernului, în temeiul unei practici constante a instanțelor care se pronunță în materie civilă, exercitându-și puterea discreționară, instanțele pot adopta decizii ținând seama de faptul că o parte a împiedicat stabilirea anumitor fapte.

63. Curtea remarcă faptul că, în speță, instanțele nu au stabilit consecințele refuzului opus. Totuși, ținând seama de motivele expuse anterior, în special în ceea ce privește deficiențele procedurii, Curtea nu consideră că este necesar să continue să cerceteze, în speță, dacă absența în dreptul român a unei dispoziții care să reglementeze direct consecințele unui astfel de refuz constituie sau nu o abținere de a acționa în temeiul art. 8, precum în cauza *Mikulić* (citată anterior, pct. 62).

64. În cele din urmă, Curtea amintește că, pentru a soluționa o acțiune care are ca scop stabilirea paternității, instanțele trebuie să țină seama de interesul superior al copilului (*Mikulić*, citată anterior, pct. 65). În lumina elementelor precedente, Curtea consideră că instanțele naționale nu au respectat un echilibru just între dreptul reclamantului minor de a i se proteja interesele în procedura care avea ca scop risipirea incertitudinii cu privire la identitatea sa și dreptul tatălui său presupus de a nu participa la procedură și de a nu se supune unor teste de paternitate.

65. Având în vedere considerentele anterioare, Curtea concluzionează că a fost încălcat art. 8 din convenție.

II. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

66. Art. 41 din convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

67. Reclamantul solicită 150 000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral pe care l-ar fi suferit ca urmare a încălcărilor denunțate în ceea ce privește procedura de stabilire a paternității, precum și a altor încălcări denunțate în cadrul altor două cereri prezentate în fața Curții de către mama și bunica acestuia.

68. Guvernul consideră că cererea trebuie să fie respinsă din cauza faptului că a fost prezentată după expirarea termenului stabilit în acest scop.

69. Curtea amintește că, la 4 ianuarie 2011, președintele secției a decis, în temeiul art. 38 § 1 din Regulamentul Curții, să depună această solicitare la dosar, în măsura în care privește prezenta cerere. Aceasta consideră că este necesar să i se acorde reclamantului 7 000 EUR ca urmare a prejudiciului moral suferit în urma încălcării constatate.

B. Dobânzi moratorii

70. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Decide* să examineze cererea din perspectiva art. 8 din convenție;
2. *Unește cu fondul* excepția de neepuizare a căilor de atac interne și o respinge;
3. *Declară* cererea admisibilă;
4. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 8 din convenție;
5. *Hotărăște*:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerei definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, suma de 7 000 EUR (șapte mii euro) cu titlu de prejudiciu moral, care trebuie convertită în lei românești la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

6 *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 14 februarie 2012, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep
Președinte

Casadevall